

OECD *Multilingual Summaries*

Education at a Glance 2018

OECD Indicators

Summary in Polish

Przeczytaj całą publikację pod adresem: [10.1787/eag-2018-en](https://doi.org/10.1787/eag-2018-en)

Edukacja w zarysie 2017

Wskaźniki OECD

Streszczenie w języku polskim

Wpływ statusu socjoekonomicznego na poziom wykształcenia utrwała się wraz z wiekiem

Pomimo znacznego polepszenia się poziomu wykształcenia ludności w ciągu ostatniej dekady, potomkowie osób o niskim wykształceniu - wskazującym niski status socjoekonomiczny - rzadziej biorą udział w programach edukacji wczesnodziecięcej, rzadziej kończą szkołę średnią II stopnia i rzadziej kierują się ku wyższym stopniom edukacji niż osoby posiadające co najmniej jednego rodzica o wykształceniu wyższym. Pomimo że dwie trzecie osób w wieku 25-64 lat, których rodzice nie ukończyli szkoły średniej II stopnia, osiąga poziom edukacji wyższy niż ich rodzice, większość z nich kończy ponadgimnazjalne szkoły zawodowe. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku edukacji wyższej dla krajów OECD, dla których istnieją dane w tej kwestii, osoby w wieku 18-24 lat, których rodzice nie ukończyli szkoły wyższej, stanowią zaledwie 47% nowoprzyjętych studentów studiów licencjackich, długoletnich studiów pierwszego stopnia lub programów równoważnych, podczas gdy ich odsetek we wskazanej grupie wiekowej wynosi 65%. Różnice te widać też na rynku pracy: osoby, które osiągnęły jedynie poziom średni II stopnia mają mniejsze szanse na znalezienie pracy, a ich zarobki stanowią 65% pensji ich rówieśników o wykształceniu wyższym.

Wskaźniki równowagi płci są pozytywne dla dziewcząt na etapie edukacji, lecz dla mężczyzn na rynku pracy

Średnio w krajach OECD, dla których dostępne są odpowiednie dane, około 60% uczniów powtarzających klasę w szkole ponadpodstawowej to chłopcy; na tym poziomie edukacji chłopcy uzyskują też dyplom rzadziej niż dziewczęta. Mężczyźni uzyskują także rzadziej niż kobiety wykształcenie wyższe - średnio dla krajów OECD w 2017 roku 38% mężczyzn w wieku 25-34 lat ukończyło uczelnię wyższą, podczas gdy dla kobiet z tej samej grupy wiekowej odsetek ten wyniósł 50%, a różnica między płciami powiększyła się w przeciągu ostatnich 10 lat.

Pomimo postępów dotyczących wykształcenia kobiety nadal uzyskują gorsze wyniki w kwestii zatrudnienia. Średnio dla krajów OECD pracę posiada 80% młodych kobiet o wyższym wykształceniu, w porównaniu do 89% młodych mężczyzn o takim samym wykształceniu, przy czym różnica pogłębia się im niższy poziom edukacji. Kobiety o wyższym wykształceniu zarabiają także średnio dla krajów OECD o 26% mniej niż tak samo wykształceni mężczyźni. Istniejące dysproporcje w zatrudnieniu odzwierciedlają zaobserwowane między płciami różnice w kwestii wyboru wysoko- i niskopłatnych kierunków studiów na poziomie szkolnictwa wyższego, mogą jednak wynikać one także z większego w przypadku kobiet prawdopodobieństwa przechodzenia w stan nieaktywności zawodowej lub bezrobocia, co może spowolnić wzrost pensji.

Dorośli urodzeni za granicą oraz dorośli pochodzący z imigracji mają mniejsze szanse na wykształcenie i na podołanie na rynku pracy

W krajach, dla których dane były dostępne, pierwsze i drugie pokolenie imigrantów jest niedoreprezentowane wśród osób rozpoczynających i kończących studia licencjackie lub równoważne długoletnie studia pierwszego stopnia. Urodzeni za granicą dorośli, którzy przybyli do kraju przyjmującego w wieku 26 lat lub później, również mają mniejsze szanse na udział w klasycznych i/lub niesformalizowanych programach edukacji niż ich urodzeni w danym kraju rówieśnicy lub osoby, które dotarły do kraju przyjmującego przed ukończeniem 25 roku życia. Jest to spowodowane przede wszystkim słabszą znajomością systemu edukacji i języka kraju przyjmującego.

W większości krajów OECD stopy zatrudnienia są niższe wśród urodzonych za granicą osób o wykształceniu wyższym niż dla rodzimych mieszkańców, choć w przypadku grup o niższym poziomie edukacji obserwowana jest często sytuacja odwrotna. Te przeciwne sobie tendencje wskazują na trudności, z jakimi borykają się urodzone za granicą osoby z wykształceniem wyższym w kwestii uznania ich wykształcenia i doświadczenia, oraz atrakcyjność - dla pracodawców - słabszych oczekiwań zarobkowych urodzonych za granicą osób o niższym wykształceniu. Osoby urodzone za granicą częściej także nie pracują, nie doskonają swoich umiejętności zawodowych ani nie pobierają nauki (tzw. grupa NEET, ang. not in employment, education or training). Odsetek urodzonych za granicą osób w wieku 15-29 lat należących do tej grupy wynosi ok. 18%, przy 13% dla rodzimych mieszkańców z tej samej grupy wiekowej.

Pomimo wzrostu wydatków publicznych, znaczny odsetek funduszy szkolnictwa wyższego i edukacji przedszkolnej pochodzi ze źródeł prywatnych

W latach 2010-2015 wydatki na jednego ucznia wzrosły o 5% na poziomie podstawowym oraz średnim I i II stopnia, a o 11% na poziomie szkolnictwa wyższego. Placówki edukacyjne nadal są w znacznej większości utrzymywane z funduszy publicznych. W 2015 r. 90% funduszy edukacji podstawowej i średniej I i II stopnia oraz 66% funduszy szkolnictwa wyższego pochodziło z budżetu państwa. Jako że odsetek wkładu gospodarstw domowych w fundusze szkolnictwa wyższego zwiększa się, wprowadzono nowe mechanizmy finansowe wspomagające rodziny. Co najmniej 75% studentów z krajów o najwyższych opłatach za studia korzysta z tego typu pożyczek lub dotacji.

Zważywszy na zwiększający się udział dzieci w wieku 3-5 lat w edukacji przedszkolnej, inwestycje publiczne w placówki na tym etapie także rosną, wynosząc 83% ogółu funduszy w 2015 r. W ciągu ostatniej dekady odsetek ten wzrósł o 4% punkty procentowe w krajach o dostępnych danych. Niemniej jednak średnio w krajach OECD jedno na troje dzieci uczęszczających do przedszkola chodzi do instytucji prywatnej, co stanowi odsetek wyższy niż w przypadku jakiegokolwiek innego poziomu edukacji, z wyjątkiem edukacji trzeciego stopnia.

Kadra nauczycielska nadal boryka się z silnymi problemami w kwestii równowagi płci

Niemalże cała kadra nauczycielska na poziomie przedszkolnym to kobiety, podczas gdy mniej niż jeden nauczyciel akademicki na dwóch to kobieta. W ciągu ostatniej dekady dysproporcje te pogłębiły się na poziomie edukacji podstawowej i średniej, a polepszyły się w przypadku szkolnictwa wyższego. Zachęcanie mężczyzn do podejmowania zawodu nauczyciela to wyjątkowo trudne wyzwanie: podczas gdy średnie aktualne zarobki nauczycielek są równe lub wyższe niż średnia pensja pracującej na pełen etat kobiety o wykształceniu wyższym, mężczyźni pracujący w szkołach podstawowych i średnich zarabiają od 77% do 88% średniej pensji mężczyzny o wykształceniu wyższym na innym pełnoetatowym stanowisku.

W latach 2005-2017 średnio dla krajów OECD i innych posiadających odpowiednie dane, ustawowe zarobki nauczycieli pierwszego i drugiego stopnia o 15-letnim stażu pracy i najbardziej powszechnymi kwalifikacjami dla poszczególnych krajów, wzrosły o 5% do 8%, powracając tym samym do poziomu

sprzed kryzysu gospodarczego. Nauczyciele są także silnie zachęceni do awansów: aktualne zarobki dyrektorów szkół są co najmniej 35% wyższe niż zarobki nauczycieli, a co najmniej 20% wyższe niż średnie zarobki innych pracowników o wykształceniu wyższym.

Pozostałe wnioski

Różnice regionalne w udziale w edukacji pogłębiają się wraz z poziomem edukacji. Najsilniejsze różnice między regionami poszczególnych państw obserwuje się na etapie edukacji przedszkolnej i opieki nad dziećmi poniżej 3 r.ż.

W połowie krajów OECD i gospodarek o dostępnych danych dyrektorzy szkół i nauczyciele pracujący na obszarach trudnych lub odosobnionych otrzymują z tego tytułu dodatek do wynagrodzenia.

W większości krajów decyzje w kwestii organizacji nauczania są podejmowane przede wszystkim na poziomie szkół, a decyzje związane z zarządzaniem czasem i strukturą, zarządzaniem personelem i dobrami - na wyższym poziomie.

© OECD

Niniejsze podsumowanie nie jest oficjalnym tłumaczeniem materiałów OECD.

Kopiowanie niniejszego podsumowania jest dozwolone pod warunkiem zamieszczenia informacji o prawach autorskich OECD i tytułu oryginalnej publikacji.

Wielojęzyczne podsumowania są tłumaczeniami fragmentów dokumentów OECD, pierwotnie opublikowanych w językach angielskim i francuskim.

Przeczytaj pełną wersję w języku angielskim w iBibliotece OECD!!

© OECD (2018), *Education at a Glance 2018: OECD Indicators*, OECD Publishing.

doi: 10.1787/eag-2018-en